

A bankok számviteli szabályozása – múlt, jelen, jövő

Dr. Gulyás Éva – Kozma Norbert

Tematika

- A bankszektor Magyarországon – történeti áttekintés
- A bankszektor szabályozása
 - Működési környezet
 - Prudenciális előírások
- A számviteli szabályozás története hazánkban
 - A bankszektor számviteli szabályozása
- Összegzés és problémafelvetés

A bankszektor Magyarországon – a II. világháború előtt

- Kiegyezés utáni növekedés – 1873: 637 pénzintézet,
- 1864 pesti tőzsde létrejötte
- 1873 válság – bankok több mint fele külföldi kézbe került
- Banki termékek: hitel/betét mellett már határidős ügyletek is
- 1924. MNB megalakítása - számviteli/beszámolási szabályok a bankok számára is

A bankszektor Magyarországon – a II. világháború után

- II. világháború után - új politikai és gazdasági rendszer
- Addigi bankrendszer gyors megszűnése, államosítások
- MNB – jegybanki és kereskedelmi banki funkciók
- Szakosított bankok
- Lakosság kiszolgálására OTP és takarékszövetkezetek
- Nyolcvanas évek – külföldi bankok megjelenése

A bankszektor Magyarországon – a rendszerváltás után

- Növekedés – konszolidáció – stabilizáció – privatizáció
- EU csatlakozás
- 2008-as hitelválság és kezelése
 - Külföldi tulajdon és állam szerepe
 - Különadók
 - Devizahitelek „megmentése”
 - Gyűjtőszámla,
 - Végtörlesztés,
 - Forintosítás,
 - Fair bankolás
- Állami szándékok

Tematika

- A bankszektor Magyarországon – történeti áttekintés
- A bankszektor szabályozása
 - Működési környezet
 - Prudenciális előírások
- A számviteli szabályozás története hazánkban
 - A bankszektor számviteli szabályozása
- Összegzés és problémafelvetés

A bankszektor szabályozása – működési környezet

- A rendszerváltás utáni jogi és működési környezet az 1991-es törvények elfogadásával alakult ki a kereskedelmi bankok számára:
 - a Pénzügyi törvény (1991. évi LXIX. törvény)
 - bevezette a kintlévőségek utáni céltartalékképzést,
 - szabályozta a tőke megfelelést,
 - lefektette a biztonságos működés alapelveit,
 - alapításra és felügyeletre vonatkozó szabályok.
 - a Számviteli törvény (1991. évi XVIII. törvény)
 - a Csődtörvény (1991. évi II. törvény)

A bankszektor szabályozása – működési környezet

- Európai Unió jogharmonizációs céllal került megalkotásra a Hpt. (1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról):
 - EU konform fogalmak kialakítása: hitelintézet, pénzügyi szolgáltatás, nagykockázat-vállalás, stb.
 - kétlépcsős engedélyezési folyamat: alapítási és tevékenységi engedély elkülönül
 - vezető állású személy engedélyezése
 - univerzális bankok létrehozásának lehetősége
 - lakástakarékpénztárak és jelzálogbankok, mint új formák

A bankszektor szabályozása – működési környezet

- 2013-ban a Hpt.-t változatlan elnevezéssel, de jelentősen megújult tartalommal átdolgozták (2013. évi CCXXXVII. törvény):
 - a Bázeli III ajánlások, illetve az azok átültetését célzó, új EU-irányelvek implementálása,
 - megtörtént a 2014. január 1-től alkalmazandó CRR-szabályokkal való összhang megteremtése.
 - a Hpt.-ből kikerült a prudenciális szabályok jelentős része, amelyeket ezt követően már a – közvetlen hatályú - EU-s rendeletek tartalmaztak.

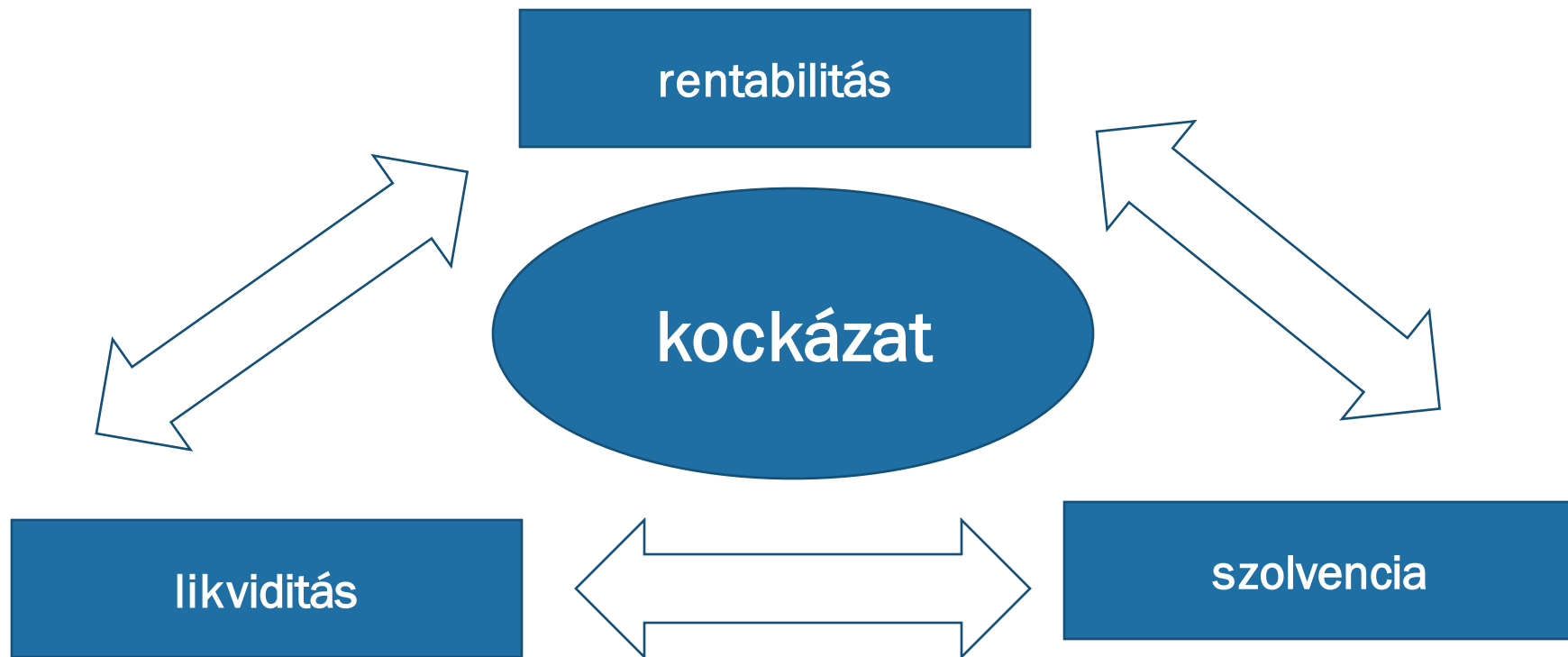
Tematika

- A bankszektor Magyarországon – történeti áttekintés
- A bankszektor szabályozása
 - Működési környezet
 - Prudenciális előírások
- A számviteli szabályozás története hazánkban
 - A bankszektor számviteli szabályozása
- Összegzés és problémafelvetés

A bankszektor szabályozása – prudenciális előírások

- A prudenciális szabályok a bankok biztonságos működését szolgálják
 - a bank „veszélyes” üzem, mivel
 - sokféle kockázattal néz szembe a működése során, illetve
 - a kockázat mértéke és jóval magasabb, mint a többi gazdálkodónál
 - nem elegendőek a társasági jogi és a számviteli szabályok.
- A bankoknak a működésük során a likviditás, a szolvencia és a rentabilitás elvét kell követni
 - a rentabilitás tulajdonosi elvárás
 - a szolvenciát és a likviditást a prudenciális szabályok biztosítják

A bankszektor szabályozása – prudenciális előírások

A bankszektor szabályozása – prudenciális előírások

- A prudenciális szabályok – a nemzetközi gyakorlatban - a bázeli szabályokként váltak ismertté
 - **Bázel I. (1988):** a tőkemegfelelés fogalmának bevezetése és 8%-ban történő meghatározása, a hitelkockázatra fókuszál
 - **Bázel II. (2004):** 3 pillér: szabályozói tőkekövetelmény, ICAAP és nyilvánosságra hozatal, a hitelkockázat mellett a piaci és a működési kockázat is megjelenik
 - **Bázel III. (2013):** tőkeáttételi korlát bevezetése, a szavatoló tőke minőségének szigorítása és a likviditási kockázatkezelésre vonatkozó szabályok bevezetése
 - **Bázel IV. (2023):** a fejlett kockázati módszerek harmonizálása a szerteágazó banki gyakorlat harmonizálása

A bankszektor szabályozása – prudenciális előírások

- A bázeli szabályok hazai implementálása több módon történt:
 - a Bazel I-es szabályok a Pit.-ben (1996. évi CXII.) jelentek meg
 - a Bazel II-es szabályokat az Európai Unió a CRD-nek irányelvben implementálta (2006/48 irányelv)
 - mivel ajánlás, ezért implementálni kellett a hazai jogrendbe → Hpt. (1996. évi CXII. törvény módosítása), funkcionális kormányrendeletek
 - a Bazel III-mas szabályokat az Európai Unió a CRD IV-es irányelvben (2013/36 irányelv) és a CRR rendeletben (575/2013) implementálta
 - a CRD IV az új Hpt-ben (2013. évi CCXXXVII. törvény) került implementálásra
 - a CRR közvetlenül hatályos hazánkban is

A bankszektor szabályozása – prudenciális előírások

- A bázeli szabályok hazai implementálása több módon történt:
 - a Bazel II-es szabályokat az Európai Unió a CRD-nek irányelvben implementálta (2006/48 irányelv)
 - mivel ajánlás, ezért implementálni kellett a hazai jogrendbe → Hpt. (1996. évi CXII törvény módosítása), funkcionális kormányrendeletek
 - a Bazel III-mas szabályokat az Európai Unió a CRD IV-es irányelvben (2013/36 irányelv) és a CRR rendeletben (575/2013) implementálta
 - a CRD IV az új Hpt-ben (2013. évi CCXXXVII. törvény) került implementálásra
 - a CRR közvetlenül hatályos hazánkban is

A bankszektor szabályozása – prudenciális előírások

- Makroprudenciális szabályozás
 - Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) 2011-ben megjelent ajánlásai alapján
 - a 2008-as válság tanulságaként meg kellett erősíteni a mikro- és makroprudenciális felügyelet közötti összhangot
 - új eszközök a rendszerszintű kockázatok kezelésére
 - fogyasztóvédelem
 - piacfelügyelet
 - szanálás
 - új MNB törvény (2013. évi CXXXIX. Törvény), amely rendelkezett a PSZÁF MNB-be történő integrációjáról

Tematika

- A bankszektor Magyarországon – történeti áttekintés
- A bankszektor szabályozása
 - Működési környezet
 - Prudenciális előírások
- A számviteli szabályozás története hazánkban
 - A bankszektor számviteli szabályozása
- Összegzés és problémafelvetés

A számviteli szabályozás története hazánkban – a II. világháború előtt

- Számviteli szabályok az 1875-ös kereskedési törvényben
 - Szabályok: leltár, könyvvezetés eszköze, javítások, módosítások kezelése
 - I. világháború, infláció - probléma: valódiság hiánya
 - Megoldás: 7000/1925 PM rendelet – a mérlegvalódiság helyreállításáról
- 1930. évi törvény a Kft-ről
 - Hites könyvvizsgáló megjelenése
- Vezetői számvitel – könyvvezetésbe integrált önköltségszámítás megjelenése

A számviteli szabályozás története hazánkban –a bankszektor a II. világháború előtt

- I. világháború előtt – nincs önálló bankszabályozás
- 1924. MNB törvény:
 - Banki beszámolók szabályozása is!
 - Fogalmak, értékelési elvek, közzététel gyakorisága
 - Érdekességek
 - 10% tartalékalap a tiszta jövedelemből
 - Új alakú bankjegyek kezelési költségei „elhatárolhatók”

A számviteli szabályozás története hazánkban – a II. világháború után

- 1948. évi XXXVII. Tv – nemzeti vállalatról – felhatalmazás beszámolás szabályozására → nemzeti vállalat mérlegszerkezetének és értékelési szabályainak meghatározása
- Iparági számlakeretek (papíripar, élelmiszeripar, bauxit, timföld és alumíniumkohó, könnyűipar)
- Ágazati számlakeretek, cél – közgazdasági szabályozók működésének mérése
- 1979. II. törvény – egységes számvitel PM hatáskör
- 1988 évi társasági adóról szóló törvény – könyvvezetési és beszámolóképzési szabályok

A számviteli szabályozás története hazánkban - a rendszerváltás óta

- 1991. évi XVIII. törvény
 - Elv-alapú – kiegészítés szakkönyvekkel, iránymutatásokkal
 - Eu-irányultság, 4. direktívát követő
 - Jellemzően folyamatosan változott
 - Pontosítások, részletesség
- 2000. évi C. törvény
 - Új struktúra, áttekinthetőbb felépítés
 - Vagyon értékelésének szerepe erősödik
 - Óvatosság mellett és valódiság
 - EU-csatlakozás – konszolidált beszámolók
 - Szemlélet fokozatosan változik
- IFRS-ek alkalmazásának lehetősége/kötelezettsége

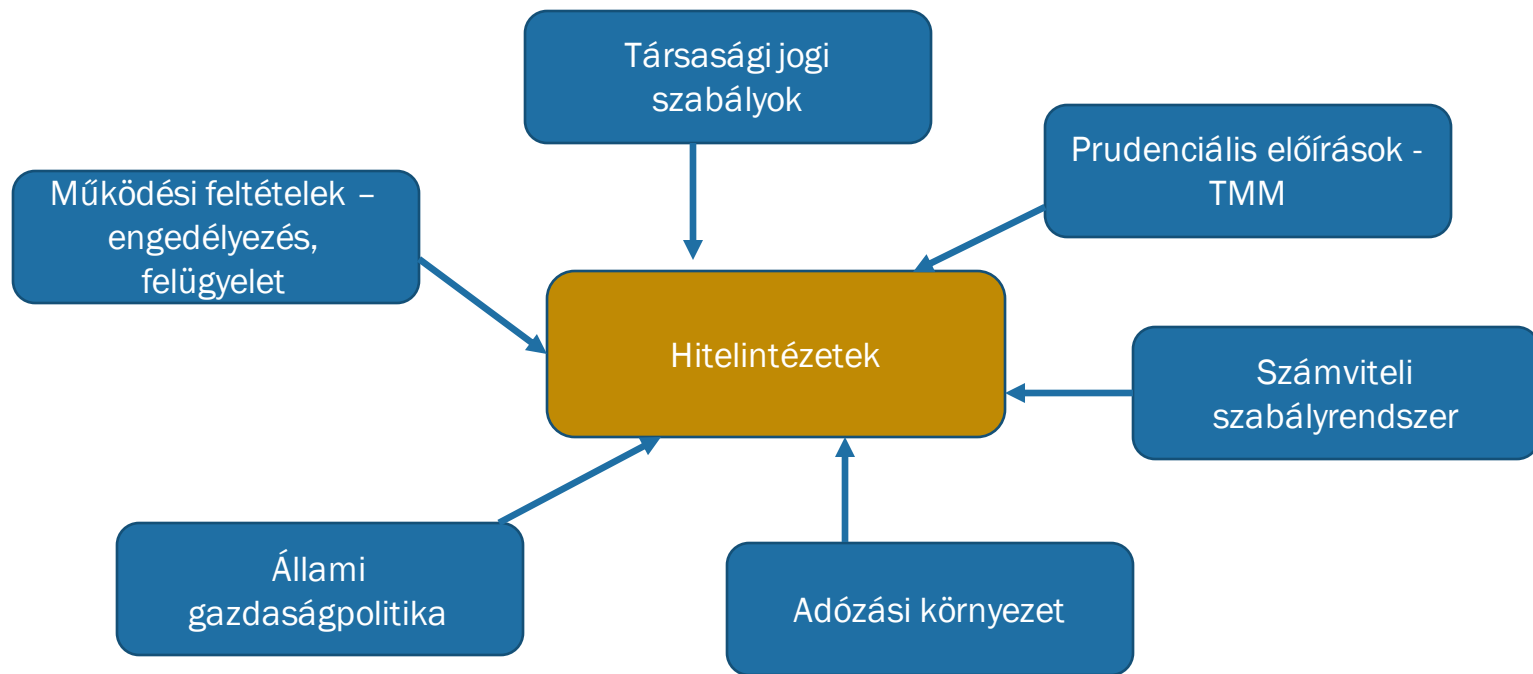
A számviteli szabályozás története hazánkban –a bankszektora rendszerváltásóta

- Számviteli kormányrendeletek
- 39/2016 és 40/2016. MNB rendeletek
- IFRS-ek kötelező előírása a bankszektorban/lehetősége a pénzügyi vállalkozásoknál
 - IAS 32, IAS 39, IFRS 9
 - IFRS 7
 - IFRS 13

Tematika

- A bankszektor Magyarországon – történeti áttekintés
- A bankszektor szabályozása
 - Működési környezet
 - Prudenciális előírások
- A számviteli szabályozás története hazánkban
 - A bankszektor számviteli szabályozása
- Összegzés és problémafelvetés

A bankszektor szabályozása

Köszönjük a figyelmet

EVA.GULYAS@UNI-CORVINUS.HU

NORBERT.KOZMA@UNI-CORVINUS.HU